

Sposób postępowania z wilkami. Informacja dla gmin.

W ostatnim czasie wzrasta liczba doniesień o incydentach z udziałem wilków. Gatunek ten zwiększa swoją liczebność i zasięg, przez co coraz częściej dochodzi do bezpośredniej styczności wilków z ludźmi, również na terenach, na których od dawna nie były widywane. Sprawy te stają się głośne medialnie, choć często rozgłos ten nie jest adekwatny do stopnia zagrożenia.

Sytuacjami które mogą budzić niepokój są przede wszystkim ataki na zwierzęta domowe, lub częste podchodzenie blisko zabudowań, bez oznak lęku przed człowiekiem. Podobne zachowania mogą jednak również wykazywać wałęsające się psy lub hybrydy wilka i psa. Wymaga to zatem weryfikacji we współpracy ze specjalistami.

W kontekście podejmowania działań w zakresie bezpieczeństwa publicznego, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W związku z tym poniżej przedstawiam procedury związane z sytuacjami, o których mowa:

Lp.	Miejsce bezpośrednich obserwacji wilków	Wygląd i zachowanie wilka	Zalecane działania
1.	W pobliżu (< 1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub na terenie z przewagą obszarów leśnych, również sporadycznie w pobliżu zabudowań na tych terenach.	Osobnik niesprawiający wrażenia chorego, oddala się od człowieka.	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja.
2.	Dowolne	Osobnik nie sprawia wrażenia chorego, nie ucieka przed jadącym pojazdem, np. biegnie obok	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja.
3.	W obszarze zabudowanym, nawet w mieście	Osobnik zdrowy, sprawia wrażenie przestraszonego (podwinięty ogon), zabląkanego. Obserwacje (zdjęcia i filmy), nawet wielokrotne, dotyczą tego samego dnia, maksymalnie dwóch dni	Osobnik podczas dyspersji, zabląkał się do miasta (np. szedł wzdłuż rzeki). Wójt podejmuje działania w celu umożliwienia opuszczenia gminy przez zwierzę. Jeśli jest taka konieczność odławia i wywozi zwierzę do najbliższego kompleksu leśnego (przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska na podstawie art. 52 ust. 2 pkt. 3 uop).
4.	Dowolne	Osobnik z wyraźnymi oznakami choroby (np. uszkodzenia ciała), ewentualnie z podejrzeniem wścieklizny, nie oddala się od ludzi, a nawet podchodzi na niedużą odległość, jest agresywny	Sytuacja wymagająca uwagi. Rekomendowane jest wykonanie dokumentacji fotograficznej/filmowej zachowania, i przesłanie do eksperta, który potwierdza przynależność gatunkową oraz doradzi w trakcie podejmowania decyzji. W przypadku konieczności uśmiercenia

			zwierzęcia wójt, burmistrz, prezydent miasta występuje z wnioskiem o stosowne zezwolenie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ). Po uśmierceniu należy zwierzę zważyć i wykonać szczegółową dokumentację fotograficzną, następnie przeprowadzić badanie w kierunku wścieklizny, a jeśli wynik jest negatywny, umożliwić właściwym, zainteresowanym podmiotom przeprowadzenie szczegółowej sekcji zwierzęcia dla ustalenia przyczyn nietypowego zachowania (w tym np. pobranie próby do analiz genetycznych).
5.	Dowolne	Osobnik bez oznak choroby, przez dłuższy czas (kilka tygodni) regularnie widywany w pobliżu budynków mieszkalnych, nie atakuje zwierząt gospodarskich ale zbliża się do ludzi i wzbudza niepokój mieszkańców.	Sytuacja wymagająca uwagi (pilnej). Rekomendowane przeprowadzenie inspekcji terenowej, instalacja wideopułapek i przygotowanie raportu w terminie do trzech dni. a) w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego wójt, burmistrz, prezydent miasta składa wniosek do GDOŚ o wydanie zezwolenia na odstępstwo od zakazu zabijania, b) w przypadku braku zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego , wójt, burmistrz, prezydent miasta składa wniosek do RDOŚ o odstępstwo od zakazu umyślnego płoszenia (np. przy użyciu broni z amunicją kulową lub innych środków) lub odłów (pozostawienie w niewoli albo też oznakowanie nadajnikiem GPS/GSM i przesiedlenie do najbliższego dużego kompleksu leśnego). Zarówno odłowiony osobnik jak i odstrzelony powinien zostać poddany badaniom weterynaryjnym, powinna zostać wykonana dokumentacja fotograficzna, pomiar wagi i parametrów ciała oraz powinny zostać pobrane próby do badań genetycznych (przez właściwy podmiot prowadzący takie badania). Analogiczna procedura na terenie parku narodowego prowadzona jest przez dyrektora.
6.	W pobliżu (<1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub	Wilki zaatakowały zwierzęta gospodarskie po raz pierwszy, lub ataki są	Hodowca natychmiast po stwierdzeniu szkody zabezpiecza ślady, składa niezwłocznie

	na terenie z przewagą obszarów leśnych.	sporadyczne	wniosek do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o odszkodowanie (zgłoszenia można dokonać telefonicznie). Hodowca wraz z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska ustala jakie w danym przypadku powinny być zastosowane zabezpieczenia przed kolejnymi atakami. Ww. zabezpieczenia wykonywane są samodzielnie przez hodowcę lub na zasadach współdziałania z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.
7.	Dowolne	Wilki często atakują zwierzęta gospodarskie	Procedura zgłaszania szkód i ich szacowania, a także wykonywania odpowiednich zabezpieczeń taka sama jak powyżej. W przypadku wystąpienia powtarzających się co najmniej kilkukrotnie skutecznych ataków wilków na zwierzęta w jednym gospodarstwie należy przeanalizować przyczyny. Jeżeli ataki wilków nie są wynikiem zaniedbań hodowcy (takich jak pozostawianie zwierząt gospodarskich bez ochrony w nocy) poszkodowany (lub wójt, burmistrz, prezydent miasta gdy dotyczy to większej liczby poszkodowanych w danej gminie) występuje do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskiem o wydanie zezwolenia na umyślne zabijanie wilków wyrządzających szkody.

Materiały dotyczące oceny zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi w oparciu o różne zachowania wilków oraz poradnik ochrony zwierząt hodowlanych przed wilkami znajdują Państwo na naszej stronie internetowej: <http://katowice.rdos.gov.pl/wilk-nie-taki-straszny-2>

Zezwolenia na odstępstwa od zakazów obowiązujących wobec gatunków chronionych, w przypadku sytuacji wymagających zastosowania płoszenia wilków wydaje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska, natomiast ewentualne zezwolenie na odstrzał wydaje Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. **W sytuacji wymagających natychmiastowych działań, decyzja taka może zostać wydana ustnie i ma ona wtedy taką samą rangę prawną, jak zezwolenie wydane na piśmie.**

Na terenach na których bytują wilki (i/lub niedźwiedzie) zasadne jest składanie wniosków „prewencyjnych” o zezwolenie na płoszenie chronionych drapieżników, dotyczących potencjalnie niebezpiecznych sytuacji wynikających z niezachowywania przez niektóre osobniki właściwego dystansu od człowieka i zabudowań. Jednocześnie istotne jest dołożenie wszelkich starań, aby wnioski były kompletne, tj. zawierały wszystkie informacje przewidziane w art. 56 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody, aby argumenty w nich zawarte były konkretne, szczegółowe i należycie udokumentowane (np. w postaci notatek, zgłoszeń,

zdjęć) i były przekazywane w sposób prawidłowy (przez ePUAP lub pocztą, a nie mailem) – ułatwi to i znacząco przyspieszy prowadzone postępowania administracyjne w sprawie wydania zezwolenia.

Ponadto zwracamy uwagę na konieczność zapewnienia opieki nad domowymi psami, obowiązującym zakazie puszczania psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna, a także o zakazie puszczania psów luzem w lesie.

W obszarach, w których bytują wilki (i niedźwiedzie) zasadne jest podejmowanie przez gminy i ich mieszkańców działań w celu zabezpieczenia pojemników na odpady przed dostępem zwierząt. Istotne również jest monitorowanie, czy na terenie gminy nie funkcjonują nęciska dla zwierząt, związane z fotografią oraz szybkie i właściwe reagowanie na tego typu sytuacje.

Podsumowując, wszystkie sprawy dotyczące odstępstw od zakazów obowiązujących wobec chronionych gatunków drapieżników w sytuacjach mogących stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi, traktujemy priorytetowo i bez zbędnej zwłoki.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach